

Jednotlivé etapy analýzy

Prvá etapa analýzy je analýzou štruktúry bloku správ. Pôjde o minútáž správ, ich členenie na domáce, zahraničné a prechodné, ktoré delíme na prechodné domáce (návšteva zo zahraničia) a prechodné zahraničné (návšteva v zahraničí), ďalej o rozdelenie správ na celonárodné a regionálne. Pozornosť budeme venovať úvodu správ a ich záveru, to znamená prvej a poslednej správe, s cieľom zistiť, akú funkciu plnia.

A. Bell (1991) delí správy na:

1. centrálné (hard) správy, rozlišujúc dve kategórie:
 - politika a diplomacia,
 - nehody, zločiny, konflikty;
2. periférne (soft) správy, ktoré nie sú vysoko aktuálne, neviažu sa na priamu prítomnosť;
3. špeciálne tematické správy, napr. kultúra, šport.

D. Graberová (1994) delí správy na:

1. rutinné – sociálne,
 - politické,
 - ekonomické,
 - konflikty,
 - nehody,
 - symbolické aktivity;
2. dramatické – náklady, hromadné nehody,
 - živelné pohromy;
3. žurnalistické črty, kultúrne, spoločenské atď.

Prechodné javy v tomto prípade tiež signalizujú určité zámerné špecifické postavenie.

Druhá etapa analýzy predstavuje analýzu jednotlivých správ z hľadiska obrazu i textu súčasne. V každej správe sa vyskytujú tzv. informačné elementy, ktoré zahŕňajú objektívne údaje – kto, čo, kedy, kde, prečo, ako a kontext správy, a tzv. dramatické elementy, ako sú postihnutie konfliktu, emócií (radosť, žiaľ), interakcie (priateľskosť, nenávisť) a identifikácie – empatie. K týmto dramatickým elementom podľa D. Graberovej (1994) som pridala „hodnoty správ“ (news values) R. Fowlera (1991), ku ktorým patria: negatívnosť, časová aktuálnosť, významnosť, konzonancia, jednoznačnosť, novosť, superlatívnosť, relevancia, elitnosť. Vynechanie či prítomnosť (hlavne nadmerná) obidvoch elementov, informačného a dramatického, je významná pri informovaní a pôsobení na diváka. Na prvé počutie/vnímanie nepostihnuteľný prebytok či úbytok elementov slúži na vyzdvihnutie alebo zahmlievanie skutočností a manipuláciu diváka.

Pri obrazovej analýze je nevyhnutné venovať veľkú pozornosť scénam v súvislosti s emocionálnym pôsobením na diváka. D. Graberová (1994) delí

scény na dlhé zábery celých scén, odhliadajúc od pohybu kamery, a na blízke zábery, napr. na tvár, detail atď. – a spolu s funkciou, ktorú plnia v závislosti od typu obrazového materiálu, na:

- ikony – bezprostredné zábery miest deja,
- indexy – náhrada obdobným materiálom,
- symboly – znaky, zástavy atď.

Paralingvistické výrazové prostriedky podľa J. Mistríka (1990) a J. Hoffmannovej (1994) dopĺňajú analýzu obrazovej zložky a charakteristiku reči komentátorov predovšetkým pomocou fonetických paralingvistických prostriedkov – tempa reči, frázovania, kvality artikulácie.

Pri jednotlivých správach si všimame stereotypy v monitorovaní určitých zdrojov, kto vlastne prezentuje názor, robí vyhlásenia, a teda legitimuje určité aktivity, kto sa podieľa na vytváraní už spomínaného konsenzu prostredníctvom prezentácie pozitívnych alebo negatívnych hodnôt.

Tretia etapa analýzy sa bude sústreďovať na analýzu jazykovej – textovej zložky. Z charakteristiky registra vyplýva, že ho determinujú tri aspekty komunikačnej situácie:

Prvá zložka je pole (field), ktoré sa vzťahuje na to, kde sa komunikácia uskutočňuje a zahŕňa tému s celou aktivitou hovoriaceho v jej rámci. Týka sa nielen lexiky, ale aj morfológie a syntaxe. Analýza sleduje lexikálne, morfológické a syntaktické jednotky v texte, podieľajúce sa na stupni formálnosti, napr. skrátené tvary, kontrakcie, negácie, slangové, idiomatické výrazové prostriedky, slovné hry, kliše, ktoré naznačujú aj stupeň expresívnosti.

Druhá zložka registra je tenor, ktorý postihuje vzťah medzi komunikantmi, či už hlásateľom správ a divákom alebo medzi dvoma komunikantmi v dialógu, kde sa divák stáva pozorovateľom komunikácie. Ide o zisťovanie typu modalít vyjadrenej predovšetkým modálnymi slovesami a adverbiami, stupňa slušnosti, dodržiavania, nedodržiavania etikety a z toho vyplývajúcej osobnosti či neosobnosti prístupu.

Posledným elementom registra je mód (mode), týkajúci sa komunikačného kanála. V tomto prípade hovoríme predovšetkým o ústnej komunikácii a v menšej, hoci nezanedbateľnej miere o písomnej zložke (napr. nápisy na obrazovke, zdroje informácií, záverečné titulky v písomnej podobe). Všetky tri zložky registra sa prelínajú, a tak sa v móde zameriame na mieru výskytu internacionalizmov (slov latinsko-gréckeho pôvodu) z hľadiska formálnosti, štruktúru syntactickej stavby, prítomnosť pasívu, nominalizácie a generalizácie, ktoré môžu ale nemusia ovplyvniť priamosť a adresnosť vyjadrovania.

V priebehu analýzy anglického a slovenského materiálu sa niektoré z jednotlivých aspektov skúmania javia ako vypuklejšie, iné sa stávajú nepodstatnými, preto je možné redukovať počet aspektov, na ktoré sa detailne sústreďujeme.